

BESZÁMOLÓK

SZEMLEK

REFERÁTUMOK

Kétnyelvű kiadvány a könyvtári menedzsmentről és marketingről

Egy szimpózium előadásai
angol nyelvű eredetiben és magyar nyelvű változatban

KÖNYVTÁRI ÉS INFORMATIKAI KAMARA

KÖNYVTÁRI MENEDZSMENT ÉS MARKETING SZIMPÓZIUM

Országos Széchényi Könyvtár
Budapest 1993. szeptember 28—29.

Könyvtári menedzsment és marketing szimpózium : Budapest, 1993. szept. 28–29. = Symposium on library management and marketing [rend. a] Könyvtári és Informatikai Kamara ; [szerk. Kériné Tóth Ildikó]. – Bp. : KIK, [1994]. - 77, 71 p.

Bibliogr.: előadások végén
ISBN 963 03 3748 7

A rendezvény aktualitására, előadóira és sikerére az *előszó* olyan frappánsan mutat rá, hogy majdnem teljes terjedelmében való idézésétől nem tudunk eltekinteni. Íme:

„A tény, hogy Magyarországon is meghonosodott a két angol szó, egyrészt azt jelzi, hogy mindkettő fontos területet jelöl, másrészt, hogy ezekkel az aktuális témákkal leginkább az angolszász nyelvterületen foglalkoznak. A két fogalom jelentése módszerek összességét takarja: azt például, hogy a könyvtárakat miképpen kell irányítani, figyelembe véve az igényeket és a lehetőségeket, a követelményeket és a teljesítésüket gátló tényezőket; milyen célokat kell megvalósítaniuk, és céljaikhoz milyen eszközöket kell igénybe venniük; lehet-e és miképpen hatékonyabbá tenni a könyvtári munkát? És végül, de nem utolsósorban, hol vannak előnyei és a hátrányai ezeknek a módszereknek?

A nehéz gazdasági helyzetben nehéz a könyvtárak helyzete is. Újabb és újabb módszerekre van szükség, hogy megmaradjanak és tovább fejlődjenek. Ennek tudatában szervezte a [Könyvtári és Informatikai] Kamara a tanácskozást, hogy ezzel is segítse a könyvtárakat az átalakulás nehézségeinek megoldásában.

Az előadásokat a Manchester Metropolitan Egyetem Könyvtártudományi és Informatikai tanszékének, valamint könyvtárának vezető munkatársai tartották, annak az országnak a szakértői, ahol Európában leghamarabb kezdtek foglalkozni a könyvtári menedzsmenttel és marketinggel.

A kétnapos szimpóziumon 180 könyvtáros vett részt az ország minden részéből és minden könyvtártípusból. A tanácskozás sikerességét

mutatta, hogy a második napon ugyanakkora volt az érdeklődés, mint az első. [Ez pedig budapesti rendezvényénél nagy szó, mert esetükben nem is a harmadik napon szokott a legnehezebb lenni, hanem már a másodikon, amikor is jó, ha a fele publikum összegyűlik. – Az ismertető megj.] Az előadásokat követő megbeszéléseken olyan speciálisan csak minket, magyar könyvtárosokat érintő kérdések megválaszolására is adódott lehetőség, amelyekre a szakirodalom sem ad választ.”

Az előszót mindkét variánsban a két nap alatt elhangzott négy-négy előadás – mondhatni – autoreferátumai követik. Belőlük „in nuce” máris dokumentálható az, amit az előszó oly ékesszólóan állít, hogy ti. „a két fogalom jelentése módszerek összességét takarja”. No meg az is, hogy e „módszerek összessége” szakmánk hány – szinte minden – vonatkozásában a siker esélyével vethető be.

Ezért az eddigieknek köszönhetően ebben az ismertetésben nem kívánunk tartalomkövetők és tartalomkivonatolók lenni. Ehelyett inkább az egyes előadásokból megpróbáljuk „kihalászni” azokat a passzusokat, amelyek ha nem is ontológiai jelentőségűek szakmánk szempontjából, mégis meghatározóan fontos tapasztalatokat és trendeket fogalmazznak meg. Menjünk az előadások elhangzásának sorrendjében:

„Új nézet van kialakulóban, és ez a könyvtári és információs hálózat fogalmát már nem kapcsolja adott helyen lévő adott épülethez. ... A jelek szerint kialakul egy új szakma: az információs menedzsment, amely a bármilyen típusú szervezetben levő információs források hatékony kezelésével és összehangolásával foglalkozik.” (David Kaye)

„... az oktatás növekvő mértékben az információtechnológiai rendszereken keresztül zajlik; ennélfogva a diáknak lehetősége van a legkülönbözőbb környezetben tanulni, beleértve a hálózatba kötött tanulószobát vagy lakást is. Hogy hatalmas és rengeteg pénzbe kerülő hagyományos könyvtári épületeket építsünk pusztán csak azért, hogy a diákok számára tanuláshoz helyet biztosítsunk – akik sok esetben nem fognak könyvtári anyagokat használni tanulásuk során –, egyszerűen pazarló megoldásnak tűnik.” (Ian Rogerson)

„Ha komolyan vesszük a használók szolgálatát, a marketinget inkább mint fogékony együttműködési tevékenységet kell felfognunk.” (Wayne Connolly)

„A [számítógépes] rendszerleírás mutasson rá az emberi és tervezési tényezőkre, amelyek egy rendszert könnyen érthetővé, egyszerűvé, hatékonyá és kényelmesen használhatóvá tesznek. Fontosságukhoz mérten gyakran az emberi tényezőket túl nagyvonalúan kezelik, esetleg teljesen mellőzik. A két fő emberi tényező, amelyet figyelembe kell venni: az ember-gép interakció és az ergonómiai hardvertervezés.” (Jonathan Willson)

„Még ha nincs is külső nyomás, jobb, ha mihamarabb elkezdünk foglalkozni az értékeléssel a magunk szabta feltételek mellett. Ha ugyanis nem értékeljük önmagunkat, mások fogják ezt megtenni, vagy bennünket köteleznek ennek elvégzésére, esetleg olyan feltételek mellett, amelyeket nem tartunk igényeinknek és körülményeinknek megfelelőnek.” (Wayne Connolly – másodszer)

„... a stratégiai tervezés hasznos lehet, de a jelenlegi környezetben óvatosan kell alkalmazni. A stratégiai terv hasonlít arra, amikor egy új és impozáns épületbe lépünk: szemünk a nagy lépcsőház tetejére mered, és elbotlunk a legelső lépcsőben, mert nem vettük észre, hogy valaki fölcsvarta a szőnyeget.” (David Kaye – másodszer)

„A könyvtárak ma a tárolásból a hozzáféréshez való átmenet útján vannak. A belátható jövőben a könyvtárak kettős szerepet fognak betölteni: a nyomtatott dokumentumok gyűjteménye és az elektronikus, hálózatosított könyvtár funkcióját.” (Jonathan Willson – másodszer)

„... három fő elem szükséges a változtatás sikeres végrehajtásához. A vezetés, az izgalom és a képesség, hogy mindezt gyorsan csináljuk. ...a legsikeresebb változtatást a szervezeti struktúrában és a viselkedésben akkor érjük el, ha az intézmény munkatársai észre sem veszik, hogy változás történt. ...a rosszul kitervelt változtatás nemcsak a könyvtár egészét érinti, hanem káros hatással lehet az egyénre is.” (Ian Rogerson – másodszer)

Végül következék az ajánlás: aki pályatársunk itthon akar menedzselni vagy marketingelni, az olvassa el a magyar változatot. Mindenképpen hasznára lesz. Az meg, aki valamiféle brit ösztöndíjat elnyerve a szigetországba készül tanulmányútra, olvassa el az eredeti szövegeket. Nem árt ui., ha e két irányzatnak a terminológiájában is jártasságot szerez.

Futala Tibor